

Per la magistraglia ladina futura

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ Er il Tirol dal sid ha reformà la scola-ziun da la magistraglia e las mussadras vegnintas per sias valladas ladin. Usa stoni frequentar quatter onns la Scuola auta pedagogica (SAP, uffizialmain «Universitad») da Brixen (ladin Perse- non), antruras chapitala culturala da bunamain l'entir Tirol. La magistraglia internaziunala da lezza scola auta cumpiglia t. a. dus professers da l'Universitad bil-lingua da Friburg per la didactica dals lin- guatgs, ils Sursilvans *Werner Carigiet* e *Rico Cathomas*. La gasetta emnila da la Ladi- nia dolomitana ha gist rapportà manidla- main da l'onn academic ladin 2001/2002 a Brixen.

Trais linguatgs, tschintg professers
«Il plan da studis fixà dal cussagl da scola

prescriba almain ses roms, set per las mus- sadras futuras (...). Ina gronda part dal praticum fan ins en scolas e scolettas da las [duas] valladas ladin (...). La lavur da patenta pon ins scriver per ladin, tudestg u talian; tgi che fa quai per tudestg u ta- lian duai agiunscher in resumè ladin, tgi che la redigia per ladin duai scriver ses re- sumè en in da tshels dus linguatgs. Il col- loqui final fan ins en tuts trais. Durant il segund semester academic han sedesch students frequentà la secziun ladina da la SAP; els èn vegnids instruids da tschintg professers (...). Per tschentar in bun fun- dament metodologic a l'instrucziun da linguatgs, mussa *Theodor Rifesser* las pus- saivladads novas da la didactica integrada per tgi ch'entschaiva da pitschen ensi a la- vurar cun pliras tschantschas.» Rifesser è in Ladin da la Val Gherdèina; las scolas da questa e da la Val Badia instrueschan en

tuttas trais linguas. «Sut la direcziun da *Paul Videsott* [da la Val Badia, G. S.-C.] perscruteschan ils students la toponoma- stica da las tschintg valladas ladin dolomi- tanas [pia era quellas en las provinzas da Trento e Belluno, G. S.-C.]. Sa profun- dond en la toponomastica, pertschav'ins la ritgezza linguistica zuppada en ils num- da nossa regiun (...). Ils fritgs da lezza la- vur vegnan lura publitgads.» Il tschintga- vel professor da la secziun ladina, il pli vegl dals tschintg, il Viennais *Hans Goebel*, è oz in dals megliers spezialists da linguistica neolatina; el instruescha er a l'Universitad da Salzburg (Austria) ed ha edi in atlas lin- guistic ladin monumental. Ils students han anc fatg in'excursiun linguistica en Grischun. La dieta retoromanistica dals 26–28 da settember 2002 en la Val Badia ed a Brixen dat lura l'ocasiun d'empen- der d'enconuscher la SAP.